

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

**PRÁVNA VEDA A PRAX:
VÝZVY MODERNÝCH EURÓPSKÝCH
INTEGRAČNÝCH PROCESOV**

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie

**PRÁVNA VEDA A PRAX: VÝZVY MODERNÝCH
EURÓPSKÝCH INTEGRAČNÝCH PROCESOV**

medzinárodnej vedeckej konferencie

27. – 28. novembra 2015

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava

BRATISLAVA 2015

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie
**PRÁVNA VEDA A PRAX: VÝZVY MODERNÝCH
 EURÓPSKYCH INTEGRAČNÝCH PROCESOV**

/27. – 28. novembra 2015/

Šéfredaktor: doc. JUDr. Július KOVÁČ, CSc.

Programový a vedecký výbor:
 JUDr. Andrej Karpat, PhD
 JUDr. Libor Klímek
 PaedDr. Zuzana Kurucova, PhD
 JUDr. Veronika Skorkova, PhD
 JUDr. Denisa Soukenikova, PhD
 JUDr. Ivan Roháč, LL.M, MBA, PhD
 JUDr. Martina Řeřichová

Za odbornú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.
 Rukopis neprediel jazykovou úpravou.

Vydal: Paneurópska vysoká škola, Bratislava, 2015

© Paneurópska vysoká škola, 2015

OBSAH

HISTÓRIU A TEÓRIU ŠTÁTU A PRÁVA, FILOZOFIU PRÁVA

JUDr. Eubica Haviarová. Analytický rámec zásady rovnakého zaobchádzania (právna teória, antidiskriminačná legislatíva, súdne rozhodnutia).....	8
Lengerova J. I. Právna reforma ako nová vedná disciplína.....	19
Барабаш О. В. Векторність сучасних випробувань лібералізму та проекту міжнародного права і її наукове відтворення.....	21
Васецький В. Ю. Ідеологічно-правові передумови християнізації України-Русі князем Володимиром.....	25
Добробог Л. М. Концептуальні засади комплексної галузі права та вітчизняна юридична наука (на прикладі екологічного права).....	28
Дудченко О. С. Нормативне забезпечення створення та діяльності народних комісаріатів УСРР в першій половині 1920-х рр.....	31
Єфремова Н. В. До питання про аксіологічні витоки українського конституціоналізму (середина XVI ст. – 1648 р.).....	34
Кудін С. В. Значення використання синергетичного підходу в компаративно-історичних правових дослідженнях.....	37
Кузьменко Я. П. Теоретико-правові проблеми захисту прав людини.....	40
Кульбашна О. А. Нормативне забезпечення адаптації законодавства України до міжнародних стандартів у 1991-2000 рр.....	43
Кутько В. В. Процессуальные особенности парламентского контроля в странах СНГ.....	46
Легеза Ю. О. Сутність держави: актуальність проблеми.....	49
Лукашенко А. А. Теоретико-методологічні аспекти нормативно-правового регулювання вищої освіти України в умовах євроінтеграції.....	51
Макеева О. М., Таран Д. О. Міжнародні стандарти професійної діяльності юриста: теоретико-правові аспекти.....	54
Мацелюх І. А. Юридична відповідальність за порушення умов укладення шлюбу в законодавстві Російської імперії XVIII – XIX ст.....	57
Мельничук Ю. І. Справедливість як предикат правової держави.....	60
Озель В. І. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин на українських землях у складі Російської імперії в XIX ст.....	62
Опольська Н. М. Витоки права на творчість у Стародавній Месопотамії (IV–III тисячоліття до н. е.).....	65

Додільно прийняти в Україні «Про освіту дорослих» з метою реалізації державної політики в освіті дорослих та відповідні підзаконні акти та акріплення гарантій в умовах євроінтеграційних процесів.

Література:

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, М.І. Бурда та ін.; редкол. В.Г. Кременя (голова), В.І. Луговий (заст. голови), В.М. Мадзігон (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: Пед. думка, 2011. – 304 с.
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України №344/2013 від 25.06.2013 р.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Макеєва О. М.

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри теорії та історії держави і права

Таран Д. О.

студентка

Національного наукового юридичного інституту

Інститутського авіаційного університету

м. Київ, Україна

В умовах реформування правової системи в Україні зростає актуальність гармонізації національної законодавства з правовими системами країн Європи. Членство нашої держави в міжнародних організаціях, таких як ООН і Рада Європи, ратифікація багатьох міжнародних організацій документів є суттєвими зовнішніми факторами, що впливають на формування основних засад побудови правової системи і діяльності юристів. Це пов'язано з прагненням України до інтеграції з Європейським співтовариством, а питання наукового дослідження міжнародних стандартів професійної діяльності юристів є актуальними.

Джерела здійснення професійної діяльності в Україні обов'язково виокремлюють правові акти та принципи міжнародного права, які здійснюють вплив на проведення судової реформи в Україні. У сучасних умовах бурхливого розвитку юридичної науки як провідної галузі більшості розвинених країн світу зростає роль юридичної професії, у яких завжди високо цінували юристів й цінують сьогодні. Юридичної науки свідчить, що на основі законодавства кожна держава має свою специфіку та традиції в юридичній сфері, які базуються на затвердженій системі судоустрою, структурі та принципах державної влади і управління, механізмів забезпечення та здійснення захисту прав, свобод, інтересів і обов'язків людини і громадянина.

Проблематику та сутність міжнародних стандартів професійної діяльності юристів вивчали такі вчені, як: С. В. Бігун, Т. В. Галайденко, О. В. Гончаренко, А. П. Закалюк, І. В. Назаров, Т. Н. Нешатаєва, В. В. Пейсиков, А. О. Селіванов, О. Ф. Скакун, Л. В. Скоромоха, С. С. Сливка та інші.

Як зазначає, А. В. Савченко, міжнародними стандартами професійної діяльності юриста та відповідно адвоката визнаються загальні деонтологічні вимоги (норми і принципи), які пред'являються до юриста незалежно від державних кордонів їх професійної діяльності в цілях гуманізації суспільних відносин, утвердження законності та правопорядку в кожній країні. Деонтологічні норми і принципи, визнані в якості міжнародних стандартів, гарантують належне виконання юристами їх ролі в суспільстві та функції [1, с. 1].

Словосполучення «міжнародні стандарти», «європейські стандарти» у контексті реформування правової системи в Україні використовуються сьогодні політиками та юристами настільки часто, що у деякого цілком виправдано можуть викликати скепсис. Проблема реформування судової влади, правоохоронних органів занадто «заговорена», оскільки написано і сказано про неї багато. Разом з цим кроки, які робляться для її вирішення, на жаль, здебільшого суперечливі, непослідовні та невважені. І дуже часто саме ті, хто ховається за висловом «міжнародні стандарти», мають дуже приблизне уявлення про їх зміст. Основними документами, що визначають міжнародні стандарти з регулювання юридичної професії, визнаються Конвенція Ради Європи «Про захист прав людини і основоположних свобод» [2], Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам 27 серпня – 7 вересня 1990 року [3, с. 207–215], Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року [3, с. 215–220], Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегатацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року [3, с. 222–233], а також, Рекомендація Rec (2000)21 Комітету Міністрів Державам-членам Ради Європи про свободу здійснення професії адвоката, прийнята 25 жовтня 2000 року [4, с. 7] та інші.

Актом міжнародного визнання України у складі держав-членів Ради Європи стало прийняття України до складу держав-членів Ради Європи у 1995 році, а також ратифікація Україною 17 липня 1997 року Конвенції Ради Європи «Про захист прав людини і основоположних свобод», Першого протоколу та протоколів №№ 2, 4, 7, 11 до Конвенції. Відмінністю Конвенції Ради Європи «Про захист прав людини і основоположних свобод» від інших міжнародних договорів у галузі прав людини є існування дієвого механізму захисту прав у вигляді Європейського суду з прав людини, який розглядає індивідуальні скарги на порушення Європейської Конвенції та приймає обов'язкові для виконання державою рішення. Судова практика зазначеного Суду de facto є джерелом загальноєвропейських стандартів прав людини (прецедентне право) і визнає примат Європейської Конвенції над національними конституціями [5, 1073].

У 2006 році Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [6]. Так, зокрема, згідно статті 17 цього Закону національні суди України

тосуюють Європейську Конвенцію і практику Європейського суду з прав людини як джерело права. Законом України «Про міжнародні договори України» № 1906-VI від 29 червня 2004 року встановлено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України і застосовуються в порядку, передбаченому для норм національного законодавства України [7].

Принципи правової поведінки юриста – це керівні положення права, його основні засади, що виражають суспільні системи чи галузі права, які встановлені міжнародними стандартами. Наприклад, такі принципи, як гуманізм, справедливість, милосердя, співпадають загалом з принципами професійної етики юриста, які є недоторковими та незмінними. Також є важливим принципом конкретності, де кожен юрист повинен висловлювати свою думку чітко, весті та лаконічно. Принцип своєчасності полягає в тому, що юрист завжди повинен вчасно прийняти оптимальне рішення. Важливим є принцип нестандартності у вирішенні правових справ, де в несподіваних ситуаціях практично неможливо застосувати шаблонний підхід. Ці дії приймаються нестандартні рішення, але, безумовно, в рамках закону. Від професіоналізму та компетентності юриста, від його вміння правильно застосувати ті чи інші норми законів залежить зв'язання конфліктної ситуації, її вирішення чи навпаки ускладнення, обвинувачення людини чи її виправдання.

За думку Б.О. Прокопенка, імплемтуючи міжнародно-правові норми до національного законодавства, Україна ставить себе на один рівень з провідними державами світу та уникає помилок, які можуть бути допущені при формуванні непрофесійного корпусу суддів. Проте в подібних міжнародних актах неможливо врахувати всі особливості та традиції правової системи вищої держави, тому при розробці національних законів неможливо залишити положення національних нормативно-правових актів у такому ж загальному вигляді. Провідні дії та практики України походять на правильному шляху, формулюючи законодавство нашої держави відповідно до положень міжнародних нормативно-правових актів [8, с. 358].

Отже, міжнародні стандарти юридичної професії в Україні повинні бути враховані у правотворчій та правозастосовній юридичній діяльності. Необхідність закріплення цих стандартів виникла з причини важливості для держави та суспільства юридичної діяльності та виступає за мету певні завдання та цінності. На юриста покладаються завдання утвердження верховенства права, посилення правозахисних гарантій соціально неохоронених верств населення, підвищення правосвідомості та правової культури громадян своїх держав, вдосконалення законодавства та забезпечення законності та правопорядку у суспільстві.

Література:

1. Савченко А.В. Регулювання дисциплінарної відповідальності адвоката в Україні в рамках інтеграції ЄС/ А.В. Савченко // Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – № 21 (4) – С. 1–6.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод // Станом на 1.2013 р. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/985_004

3. Адвокатура в Україні. Науково-практичний коментар Закону України «Про адвокатуру». Міжнародно-правові стандарти адвокатської діяльності. Організація адвокатури / Академія адвокатури України; авт.-упоряд. Варфоломеева Т.В., Гончаренко С.В. – К. : Юрінком Інтер, 2010 – 400 с.

4. Восточное партнерство – Содействие правовой реформе в странах Восточного партнерства. Рабочая группа «Профессиональные судебные системы». Доклад. Профессия адвоката [Электронный ресурс]. – Страсбург, май 2012 г. – Режим доступу: <http://www.coe.int/capacitybuilding/>

5. Право Европейского Союза : учебник / [под ред. С.Ю. Кашкина]. – 3-е изд. – М. : Юрайт, 2011. – 1119 с. – Серия: Магистр.

6. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 3477-IV від 23.02.2006 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

7. Закон України «Про міжнародні договори» № 1906-IV від 29.06.2004 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.

8. Прокопенко Б.О. Міжнародні стандарти добру кандидатів на посаду судді / Б.О. Прокопенко // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 356–359.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ УМОВ УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ В ЗАКОНОДАВСТВІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ XVIII – XIX СТ.

Мацелюх І. А.

кандидат юридичних наук,

*асистент кафедри історії права та держави юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Для укладення шлюбу в Російській імперії законодавець встановив ряд вимог, за недотримання яких наступала юридична відповідальність чи цивільно-правового, чи кримінально-правового характеру. Перелік таких умов охоплював наступні параметри: досягнення шлюбного віку, відсутність нерозірваного шлюбу, кровної, духовної чи цивільної спорідненості, примусу молодят до шлюбу, дозвіл на шлюб від батьків, керівництва або поміщика, наявність здорового глузду, причому останній визначався здібностями до науки та державної служби [1, с. 643]. Відтак, пропонуємо більш детально зупинитися на тих нормах шлюбно-сімейного права, що мають у своїй структурі відповідні санкції.

Перша вимога, яка висувалася для створення сімейного союзу, – це досягнення шлюбного віку, рубіж якого впродовж XVIII – XIX ст. постійно змінювалися і за Указом імператора Миколи I «Про права і обов'язки сімейні» 1830 р. становили для чоловіків – 18 років, а для жінок – 16 років від народження [2, с. 1]. Окрім того, ст. 4 даного нормативно-правового акту вперше на загальноімперсь-